

## BATASUNA

Batasuna aotan maiz.

Batasunez ao bete. Batasuna zer dan katedratik epaitu. Batasun aldekoa edo aurkako zein den dekretatu itz biribiliz.

Amaika orrelako bada gure errietan

B i tarte...

Batasunaren aitzakiarekin, Teknikaren aitzakiarekin gaztelera-itzez Euskera bete. Euskeraren iturburu jatorrera jo gabe...

Baserriak ez omen du gaurko teknikaren itzik.

Nik ez dizut orretan erantzungo. ez bai bakizkit baserriarrek dakiten itz tekniko guziak... Itz zaarrei askotan erantsi zaizkie esan-nai berriak ere... Bide guziak erabili bear litzazke gaztelera jo baiño leen. Edo griegotik denak artu.

Zergaitik?

Euskaldunak erdibi gaudelako.

Egoaldekoak gaztelaratik artzen daberen itz bakoitza, itz arrotza izan-<sup>e</sup>o da gaztelera ez dakiten euskaldun iparraldekoentzat... Aiek prantzetatik artzen dituztenak ere guretzako arrotza, kanpokoak dira.

Orra nun batasuna aotan dariola, gaztelarako itz bakoitzakin BATASUNAREN AURKA jokatzan degun, naiz eta geuk epaitu zein dan batasunaren aurkako.

Jatorrizko itzak billatu, aztertu, denak ikasitakoan orduan esango didazu euskeraz itzik dagoen ala ez. Ta orixe da BATASUNAREN ALDEKO bidea. Sustraietan jotzen bai degu alkar euskaldun guziok.

Euskeraz axaletik ikasi. Erderaz pentsa. Bizpauru bat itz salsa guzietan naastu... ta idatzi Euskeraren batasunaren alde eten gabe... Naiz eta Euskera zatitu ta Euskeraren mamia uztu.

Gaztelarako itzak eta gaztelarako joskerarekin Batasunaren ikurriña jaso gure lanak ikusi ditzaten mundu guziak.

Ta Euskera garbi batean ta al dan jatorrenean idazten saiatzen dana, mundu aurrean salatu:

– Ori Batasunaren kontrakoa dezu.

– Zergaitik ba'?

–Izki bat erabiltzen ez dulako.

– Besterik gabe?

– Naikoa dezu ori. Ori bai da Batasunaren bandera.

Beste gabe joan zait arro-arro ta segurantzarik galtzeke.

Pekatori nauzu ez bai dut H'rik itsumustuka artzeko gogorik... Batasuna maite dut, nortasunik galtzeke...

Batasuna maite dut, baiña nun dago batasun ori...? Funts (fondo, bondo), funtsetan, finkatu (hincar), frogatu (probar) ta oien antzeko itzak erabiltzea H'rekin nahasian?

Funtsezko batasuna billatzeko obeto oiñarritu bearko degu, itz jatorren billa joanik... Batasuna gerturago dago itz jatorretan, erderatik (naiz frantzesera, naiz gaztelaratik) artutakoetan baiño...

Oiñarrietan. funtsetan, fundamentuetan batasuna dago geienetan: zenbat eta oiñarrituago, ainbat eta batasunetik gerturago...

Orretan dudarik ez dut.

Zalantzarik ere ez.

Ifarraldeko euskaldunak frantzesekin izan dituzten beuren artu-emanak eta andik artu dituzte zenbait itz erderazkoak...

Egoaldekoak Gaztelakin: eta andik artu dituzte beuren erderakozkoak...

Orra gaur eguneko desberdintasunaren sustrai garrantzizko bat...

Ori baiño aundiagorik ba da besterik?

Ta zorioneko batasun ori Ifarraldeko frantzes kutsuzko itzen bidez egin bear al degu? Frantzeserik sortutako itzak guri erantsita? Zenbat

batasun izenezko idatzi irakurri ezker ez dezu beste gauza berririk ikusiko... Ori bai, F eta H'dunak al ba da...

Frantzesetik ekarrita ala bertan dauden itz jatorrak billatu ta erabili?

Emen bertako erdera-motoilloa erabili, ala euskera jatorren billa joan da?

M\*r

Denok nai degu batasuna... baiña, H batekin, frogatu, finkatu, futsetan eta beste oien antzeko frantzes itzak egoaldera ekarrikin bakarrik ez degu batasunik lortuko... Batasun jatorrik, beintzat.

Sustraietan ba dirau oraindik Euskeraren batasunak, ez, baiña, aizkeneko adarren ostoeetan... Ta bere burua batasun aldekotzat jotzen duten batzuek ikusten dituguz, aizkeneko adarretako itz bizpauruekin beuren euskal-soiña jantzirik, batasunaren ikurriña aintzinean daramatela, batasuna lau itz frantzesekin eginda ba'lego bezela...

Goazen bai batasunera.

Baiña bide onentxoan aukeratu ditzagun aurretik... Lau itz aldatu oiekin ba'goaz arro-arro beste guziak menperatu bearrean; gure bidetik ez dijoanari gatza ta ura ukatu bearrean... ez dakit ze batasun-klase egingo degun.

Esango didazu orretan bakarrik ez dagoela batasuna... Baiña ezin ukatu orde, bide ortatik nabarmentzen dala zenbaiten batasun-zaletasuna...

Ze batasun'?

Bi bokal tartean H'k jartzen dituan batasunena?

Bete zazu lege ori itzez-itzez eta ikusiko dezu ze idaz-molde ateratzen dezun...

"Euskaltzaindia" izena eskribu zazu erregela orretan ta ikusiko dezu ze "Ehuskaltzabindiha" aterako za zun...

x~\*

Zenbait gauzetan bizkaitarrak Lapurditik gerturago daudela iruditzen zait. Gipuzkoatik (batez ere Gierriko euskaratik) baiño...

Zergaitik ote?

Biak erderakin muga luzeak izan dituztelako edo...?

Gipuzkoa (batez ere Goierri) egon da erdirago gorderik; kutsu oie-tatik urrutirago... (Gaur ez: gaur denok gaude kutsututa, birikietan artzen degun aizea ere erdaldua bai da...). Baiña, mende luzeetan ez da orrela izan... Latiñak berberak ere kutsu geiago utzi zigun Euskalerriarren ertzetan Gipuzkoa-barruan baiño (emen ez diralarik palta, bi itz datozkit bat-batean burura: "Berba" ta "jela" ta bi itz oiek ez dira Goierrian erabiltzen...). Biak dira latiñak: zuk dakizunez "verba" itzak latiñez, ta "gela" isotzak, bat baiño geiago diranean...

Alaz ere, joskera jatorrak ba dira Bizkaian Goierrian ez bezela: esate baterako, Lekeitio esan oi da "ibilli nabill" asko zabiltzela esateko, Goierrian erabiltzen ez dana... Esan bearra dago Lekeitio ez dagoela Bizkaiko kanpo-aldeko ertzeetan "kaballua" ta "bentania" esan arren...

Emen batasunaren gauza ez dago ain erreza.

Ez da naikoa Bizkaitik Lapurdira pasatzea, itsasotik pasatzen ba gera...

"Sustrai Billa" asi bearko Larresorok egin duen bezela... Orixen jotzen dut nik, bw<sup>1</sup>u-bide onetan, gauzarik interesgarrienetako bat... Nik neuk interesik aundienak jarriko nizkioke: ez naiz, orde, neure buruakin geiegi fiatzen, ez bai nuen Euskerarik titiakin batera edoski.

Dana dala, ekin diogun guziok lanari, alkar mutur-joka gabe. Ez du lan au batek bakarrik egingo.

Ez da bik ere.

Baiña, askoren artean. bakoitzak bere bultzadaxoa eman da, aurre-ra joango da batasuna bere bidean.

ANES  
(1971)